

Materijal br. 2

Ljudska cijena tvrđave Europe Kršenja ljudskih prava migranata i izbjeglica na europskim granicama Amnesty International

Svake godine tisuće migranata i izbjeglica nastoje doći do Europe. Neki bježe od teškog siromaštva, drugi traže utočište od nasilja i progona. Njihovo je putovanje opasno. Procjenjuje se da je od 2000.¹ godine barem 23 000 ljudi izgubilo život nastojeći doći do Europe. Oni koji stignu do granica Europske unije (EU-a) shvate da još uvijek nisu na sigurnom.

EU i njegove države članice stvorile su sve neprobojniju tvrđavu kako bi spriječili ulazak nezakonitih migranata, bez obzira na njihove motive i očajničke postupke mnogih u pokušaju da se domognu europske obale. Radi 'obrane' svojih granica EU je financirao sofisticirane sustave nadzora, pružio financijsku potporu državama članicama na svojim vanjskim granicama (npr. Bugarskoj i Grčkoj) kako bi mogle učvrstiti svoje granice te je osnovao agenciju koja koordinira europski tim pograničnih policajaca koji nadziru granice EU-a.

Pojedine države članice poduzimaju drastične mjere kako bi zaustavile nezakonite migrante. Migrante i izbjeglice nezakonito se protjeruje iz Bugarske, Grčke i Španjolske. Uskraćuje im se pravo na traženje azila i često su izloženi vrlo opasnim situacijama. Granični policajci i obalna straža prema njima loše postupaju. Uz to, neke države članice koriste se prijetnjom dugog pritvora za one koji namjeravaju doći u Europu².

Izbjeglica je osoba koja je pobjegla iz svoje zemlje zbog utemeljenog straha od progona i koju njezina vlastita vlada ne može ili ne želi zaštititi. Kako bi se utvrdilo je li netko prema pravnoj definiciji zaista izbjeglica, koristi se **postupak azila**. Kada zemlja nekome prizna status izbjeglice, ta je osoba pod **međunarodnom zaštitom** u zamjenu za zaštitu koju bi joj trebala pružati matična zemlja.

Tražitelj azila je osoba koja je napustila svoju zemlju i traži zaštitu, ali joj još nije priznat status izbjeglice. Dok traje obrada zahtjeva za azil, tražitelje azila ne smije se prisilno vratiti u njihovu zemlju.

Mjere koje provodi EU ne prestaju na njegovim granicama, već se šire po susjednim zemljama. EU i njegove države članice pokušali su sklapanjem sporazuma o suradnji sa susjednim zemljama stvoriti tampon-zone kojima bi se spriječile nezakonite migracije u Europu. Financirali su otvaranje prihvatnih centara i pritvora za migrante i izbjeglice u zemljama u kojima je teško pokrenuti postupak azila iz pritvora kao što su Turska i Ukrajina³. Proveli su sporazume o ponovnom prijemu sa zemljama porijekla i tranzitnim zemljama kako bi se osobe koje stignu do Europe mogle lakše vratiti.

Mitovi

U dijelu EU-a i medija sve stroža migracijska politika pokušala se opravdati neproporcionalno velikim priljevom izbjeglica i migranata u Europu. Često se kao argument navodi da su većina nezakonitih migranata koji stižu u Europu ekonomski migranti.

Činjenice

Većina izbjeglica na svijetu ne napušta matičnu regiju. Krajem 2013. godine najveći broj izbjeglica na svijetu nalazio se u Pakistanu, Iranu, Libanonu, Jordanu, Turskoj, Keniji, Čadu, Etiopiji, Kini i SAD-u⁴.

Od izbijanja sirijske krize više od 2,8 milijuna Sirijaca izbjeglo je iz svojih domova, a više od polovice njih su djeca⁵. Do kraja travnja 2014. samo ih je 96 000 stiglo u Europu u potrazi za zaštitom⁶. Godine 2013. 48 % svih nezakonitih migranata i 63 % svih osoba koje su nezakonito stigle u Europu morskim putem bilo je iz Sirije, Eritreje, Afganistana i Somalije, zemalja razorenih sukobima i teškim kršenjima ljudskih prava⁷. Većina osoba koje bježe iz tih zemalja očito bježe od organiziranog nasilja ili progona te im prije svega treba međunarodna zaštita.

Zbog tih mjera, čija je učinkovitost u sprječavanju nezakonite migracije u Europu u najboljem slučaju upitna, ljudi pate i umiru⁸. Sigurni putovi u EU zatvaraju se ogradama, nadzor je sve veći i sve je više sigurnosnih snaga pa su ljudi prisiljeni putovati sve opasnijim putovima, često s tragičnim završetkom. Žene, muškarci i djeca utapaju se u moru ili guše u kamionima. Na granicama EU-u s njima se nasilno postupa i uskraćuje im se pravo traženja azila. Osobe koje žele ući u EU na kraju su primorane ostati u Libiji, Maroku, Ukrajini ili Turskoj, zemljama u kojima su njihova prava ugrožena. U tim im zemljama prijete neimaština bez pristupa socijalnim i ekonomskim pravima ili su izloženi nasilju pa čak i mučenju⁹.

Kada se u ovom izvješću govori o tvrđavi Europi misli se na zbir tih politika i praksi na granicama EU-a i izvan njih.

Čitavo izvješće: [Ljudska cijena tvrđave Europe](#) (pristupano 7. srpnja 2015.)

¹ Procjena se izračunava pomoću podataka koje su kao dio projekta Dosjei migranata prikupili novinari, a dostupan je na: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (pristupano 7. svibnja 2015.).

² Produžen i neselektivan pritvor u lošim uvjetima važna je stavka politike za kontrolu migracija u Grčkoj. Za više informacija o pritvoru migranata i tražitelja azila u Grčkoj vidi izvješće Amnesty Internationala naslovljeno Tvrđava Europa: kršenja ljudskih prava na grčkoj granici s Turskom (srpanj 2013.). Pravno vijeće grčke države objavilo je 20. ožujka 2014. mišljenje kojim se dopušta neograničeno dug pritvor migranata (Mišljenje 44/2014). Prema tom mišljenju, koje je kasnije ministarskom odlukom usvojio ministar javnog reda i zaštite građana, ako se osoba u pritvoru ne može vratiti u roku od osamnaest mjeseci zbog toga što odbija suradnju s grčkim vlastima (najduže dopušteno razdoblje pritvora u svrhu vraćanja prema zakonodavstvu EU-a), njezin se pritvor može nastaviti nakon tih osamnaest mjeseci. To predstavlja očito kršenje Europske direktive o vraćanju (Direktiva 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom), a Grčka time krši i obveze o međunarodnim ljudskim pravima.

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

³ Vidi na primjer dokument Jezuitske službe za izbjeglice „Bez druge mogućnosti: svjedočanstva tražitelja azila u Ukrajini” (lipanj 2011.), dokument ECRE-a „Pritvaranje migranata u Ukrajini” (listopad 2010.) i sažetak projekta za uspostavu prihvatnih centara i centara za povratak u Turskoj dostupan [ovdje](#) (pristupano 20. lipnja 2014.). Za informacije o stanju u pritvorima u Turskoj vidi odjeljak „Zarobljeni u tranzitu”. Za informacije o Ukrajini vidi dokument visokog povjerenika UN-a za izbjeglice (UNHCR) „Ukrajina kao zemlja azila: zapažanja o stanju tražitelja azila i izbjeglica u Ukrajini”, srpanj 2013.

⁴ UNHCR, Globalni trendovi 2013., 20. lipnja 2014.

⁵ Informativni portal UNHCR-a o regionalnoj reakciji na sirijsku izbjegličku krizu, dostupan [ovdje](#) (pristupano 7. svibnja 2015.).

⁶ Korespondencija elektroničkom poštom s UNHCR-om (20. svibnja 2014.).

⁷ Godišnja analiza rizika Frontexa za 2014., 14. svibnja 2014.

⁸ Prema godišnjoj analizi rizika Frontexa za 2014., broj osoba koje su nezakonito stigle u Europu porastao je u 2013. za gotovo 50 % u odnosu na 2012.

⁹ Vidi publikacije Amnesty Internationala „Ako ovdje umre Afrikanac, nikoga nije briga, zlostavljanje migranata i izbjeglica u pritvoru u Libiji” (prosinac 2013.); „Žrtvena janjad straha: prava zlostavljanih izbjeglica, tražitelja azila i migranata u Libiji” (lipanj 2013.); „U potrazi za sigurnošću nailaze na strah: izbjeglice, tražitelji azila i migranti u Libiji i na Malti”(prosinac 2010.); „SOS Europa: ljudska prava i nadzor migracija” (lipanj 2012.); „Tvrđava Europa: kršenja ljudskih prava na grčkoj granici s Turskom” (srpanj 2013.); „Međunarodni neuspjeh: sirijska izbjeglička kriza (prosinac 2013.)”; „Izbjeglice u Bugarskoj osuđene na neprimjerene uvjete (prosinac 2013.)”. Također vidi: „Ukrajina kao zemlja azila: zapažanja o stanju tražitelja azila i izbjeglica u Ukrajini” (srpanj 2013.) i Raphi R. Rechitsky: „Migracije izbjeglica u Ukrajinu i geopolitika nadzora istočnih granica Europe”, 1. travnja 2013., bilten za pravnu pomoć izbjeglicama Fahamu.

